

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ioannis De Lvgo Hispalensis, Societatis Iesv, S. R. E. Tit.
S. Balbinæ Presbyteri Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales De Virtute Fidei Divinæ**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1656

Sectio I. Assensum fidei generari posse per discursum formalem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81031)

apparet tamen repugnantia physica, quod omnia eadem motiua huic homini proponantur eodem modo, licet non sint à parte rei. Non enim repugnat physice, quod omnes vel plures convenissent ad decipiendum hunc hominem, & dicerent illi miracula, martyria, & alia omnia, quæ illi nunc proponuntur, & ostenderent ei libros falsos, quibus narrarentur, & venditarent Scripturas tanquam diuinas, & Concilia tanquam Canonica, sicut nunc proponuntur ei hæc omnia vera. Tunc autem assensus esset æque prudens, ac nunc, & tamen esset falsus. Quæ quidem licet moraliter non possint contingere; non apparet tamen repugnantia physica; & per consequens non repugnat physice, quod hic actus fidei naturalis, quem nunc habet, potuerit idem esse falsus, si hæc omnia ei falsò proposita fuissent. Ex quibus concluditur, actum illum naturalem non esse magis certum, quam actus evidentes naturales. Esset quidem magis firmus propter maiorem adhesionem ad obiectum, quam ad obiecta scita: quæ firmitas adhesionis esset eadem, ac in actu fidei infusæ: non tamen esset æque certus, quia non haberet æqualem repugnantiam intrinsecam cum falsitate, quam repugnantiam habent actus fidei infusæ, atque etiam assensus naturales evidentes.

DISPUTATIO VII.

De discursu, an & qualis reperitur in actu fidei.

SECTIO I. *Assensum fidei generari posse per discursum formalem.*II. *Argumenta contraria proponuntur, & dissoluntur.*III. *An possit intervenire cognitio bonitatis illationis in discursu fidei, & qualis sit illa cognitio.*

Quibus modis intelligi potest quid fides discursiva sit.

Dupliciter intelligi potest, quod fides discursiva sit. Primo, ex principiis non reuelatis. Primo modo discurreret, si haberet hos tres actus realiter distinctos: Deus est summa veritas, seu quicquid reuelat, est verum: Deus reuelat incarnationem: ergo vera est incarnatio: tunc enim non ex reuelatis propter reuelatis, sed ex veritate, & reuelatione Dei inferret per veram, & formalem argumentationem veritatem incarnationis. Secundo modo discurreret, si ex duabus reuelatis inferret aliam, v. g. Omnis sacerdos ritè ordinatus habet potestatem consecrandi: Apostoli fuerunt ritè ordinati: ergo habuerunt potestatem consecrandi. De hoc secundo modo non occurrit hoc loco dicere, cum de illo dixerimus latè disp. 1. sect. 1. §. 2. ubi ostendimus, quando conclusio illa pertineret, vel non pertineret ad fidem. Tota ergo difficultas præsens est primo modo, an assensus obiecti reuelati, qui sit propriè assensus fidei, generari possit per verum discursum ex veritate, & reuelatione Dei.

SECTIO I.

Assensum fidei generari posse per discursum formalem.

Supponendum est, duplicem esse discursum, scilicet virtutalem, & formalem. Formalis dicitur, quando ex præmissis realiter distinctis inferatur conclusio per realem illationem; in quo discursu diximus iam supra disp. 1. debere intervenire duas præmissas saltem implicite, quia ex vnicò antecedenti non potest fieri illatio bonæ: debet enim præcedere connexio mediæ cum terminis extremis, ut sequatur connexio extremorum inter se. Discursus virtualis est, quando vnicò actu assentior obiecto conclusionis & præmissarum, vni propter aliud: ut si vnicò actu dicas: Philosophus est risibilis, quia est homo, & quia omnis homo est risibilis. Non enim repugnat intellectum in plura obiecta subordinata tendere per vnum indiuisibilem actum, ut suppono ex Philosophia. Quo supposito, non dubito, quin fides possit discurrere saltem discursu virtuali; immò sanè debet; cum enim assensus ad mysteria reuelata, non sint assensus ad prima principia immediata, sed potius sint assensus mediatæ & propterea; necesse est, quando fides credit incarnationem, v. g. habere ad minus discursum virtutalem & dicere: incarnatio falsa est, quia Deus summè verax id reuelauit. Qui assensus quatenus terminatur ad veritatem Dei, & ad reuelationem est certus, & immediatus; quatenus verò terminatur ad incarnationem, est obiectivus, certus, & mediatæ, propter latè explicitum est supra disp. 1. Quæstio ergo est, an possit fides per actus etiam distinctos præmissarum & conclusionis exercere hunc discursum formalem.

Prima sententia negat; ita Capreolus in 3. dist. 24. q. 1. art. 3. ad 3. contra secundam conclusionem, Canus ibi. 1. 2. de locis cap. 3. Bañes in præfati q. 1. art. 1. circa finem. Valentia disp. 1. q. 1. p. 2. Suarez in præfati disp. 6. sect. 4. Coninch. disp. 9. dub. 7. Granado tract. 9. disp. 1. n. 8. & alij recentiores, quorum fundamenta postea videbimus, & dissoluemus.

Secunda sententia probabilior affirmat, actum fidei posse per formalem discursum generari ex reuelatione & veritate Dei modo explicato, ita Okam quodlibet. 3. q. 7. & in 3. sententiarum q. 8. art. 3. Gabr. in 3. d. 23. q. 2. Almainus q. 3. Mathias etiam in 3. q. 14. art. 1. P. Vazquez 1. p. q. 1. disp. 1. num. 5. P. Becanus in præfati cap. 8. q. 3. P. Hurtado disp. 39. P. Ripalda tom. 1. de ente supernaturali disp. 55. n. 31. & alij recentiores: & videtur de mente S. Thomæ in præfati q. 1. art. 1. ubi comparat fidem cum Geometria in hoc, quod sicut Geometria obiectum formale est medium quo virtus ad demonstrationem, ita fides habet auctoritatem Dei pro obiecto formali, ergo sentit S. Doctor auctoritatem diuinam esse medium, quo virtus fides ad concludendum, sicut Geometria virtus etiam medio ad conclusionem formalem inferendam ex suis principiis.

Ratione probatur hæc sententia, quia quando aliqua obiecta ita se habent, ut vnum non sit aliud, & habeat auctoritatem sufficientem, ut possit cognosci.

cognosci sine alio, non est cur noster intellectus non possit seorsim in illud tendere: sed auctoritas diuina habet entitatem, & veritatem sufficientem, ut possit seorsim cognosci, quin cognoscatur incarnatio, ergo licet noster intellectus non possit credere incarnationem, quin simul cognoscat auctoritatem Dei; poterit tamen cognoscere auctoritatem Dei, quin credat simul incarnationem: ergo poterit dari hæc propositio seorsim in intellectu: *Deus est prima veritas*: quod idem argumentum fieri potest de altera propositione, qua dicitur: *Deus reuelauit incarnationem*: cur enim non potuerunt etiam cognosci seorsim, cum non pendeant à veritate incarnationis, tanquam à ratione formali, vel motiuo, propter quod ipse credantur, sed potius e contra, ipsæ sint ratio formalis ad credendam incarnationem? Quod si illæ veritates possunt seorsim cognosci, non apparet, cur ex illarum notitia non possit per bonam illationem inferri veritas incarnationis, aut cur illa cognitio incarnationis deducta ex illis præmissis, non sit actus fidei, cum sit assensus incarnationis innitens immediate in auctoritate diuina, tanquam in ratione proxima credendi incarnationem.

Confirmari potest exemplo voluntatis, in qua suo etiam modo reperitur uterque discursus, virtualis scilicet, & formalis: nam sicut intellectus assentitur vni propter aliud, & à veritate vnius obiecti mouetur ad amplectendam veritatem alterius; ita voluntas amat vnum propter aliud, & à bonitate vnius obiecti, nempe finis, mouetur ad amandam bonitatem vtilis alterius, nempe mediij: & sicut obiectum præmissarum est obiectum formale, & obiectum conclusionis est obiectum materiale; ita finis est obiectum formale voluntatis, & media sunt obiecta materiale; & sicut diximus, intellectum posse vnico actu assentiri præmissis obiectiui, & conclusioni, & potest etiam pluribus actibus id facere; ita voluntas potest vnico actu velle finem, & media propter finem, & potest etiam pluribus actibus id facere, amando prius finem, & postea alio actu amando medium propter finem, quem possumus appellare quasi discursum formalem voluntatis, quæ ex amore vnius obiecti discurret & progreditur ad alium actum, & amorem alterius obiecti. Quæ cum ita sint, & tanta similitudo reperitur inter has duas potentias, consequens est, ut eadem proportio debeat seruari quoad modum attingendi obiectum formale, & materiale, quod sine inconuenienti fieri potest. Vnde in ordine etiam actuum supernaturalium eadem proportio ponenda est inter vtramque potentiam, atque ideo, sicut voluntas, etiam per habitus & actus supernaturales, aliquando vnico actu prosequitur finem, & media, obiectum formale, & materiale; aliquando pluribus actibus distinctis; sic etiam concedendum est, intellectum etiam per habitus, & actus supernaturales posse aliquando vnico actu amplecti principia, & conclusiones, aliquando etiam pluribus. Supernaturalitas enim non impedit, quod charitas, licet aliquando vnico actu possit diligere Deum propter se, & proximum propter Deum; possit etiam aliquando vno actu seorsim diligere Deum, & postea ex hoc actu moueri ad alium actum, quo diligit proximum propter Deum; quorum actuum prior moueat ad posteriorem, & sit causa illius. Similiter ergo supernaturalitas non impedit, quod fides,

licet possit vnico actu credere incarnationem v. g. propter veritatem, & reuelationem Dei; possit etiam pluribus actibus id facere: credendo prius seorsim veritatem, & seorsim reuelationem Dei, & postea alio actu credendo incarnationem propter veritatem, & reuelationem Dei, quorum actuum primi duo moueant ad tertium & sint causæ illius: nulla enim videtur esse maior repugnantia in discursu intellectuali, quam in discursu voluntatis, nec vlla apparet ratio, cur proportio in aliis reperta inter vtramque potentiam etiam in ordine actuum supernaturalium in hoc vno debeat deficere.

Dicunt, in actibus fidei infusæ non posse seruari hanc proportionem: quia in fide non possit resolui discursus in aliqua principia per se immediate credita: omnes enim, & singuli actus fidei debent inniti auctoritati diuinæ, alioquin non erunt actus fidei; illæ ergo præmissæ vel inniterentur auctoritati diuinæ vel non. Si nō inniterentur, non essent actus fidei: si verò inniterentur, ergo etiam fierent per alium discursum formalem, de cuius præmissis redit eadem difficultas: semper ergo deueniendum est ad primum assensum, quo credatur veritas Dei, quia Deus tam reuelauit. Sicut ergo ille primus assensus credit veritatem Dei, & simul reuelationem veritatis sine discursu, idem dicendum erit de assensu incarnationis, & fatendum, hanc esse naturam fidei infusæ, ut sine discursu credat simul rem reuelatam, & auctoritatem Dei, propter quam creditur.

Hæc tamen responsio, quæ est præcipuum argumentum contrariæ sententiæ, nititur falso fundamento, ut latè probauimus *disp. 1.* vbi ostendimus, non posse intellectum nostrum assentiri alicui obiecto, nisi eius veritas appareat intuitiue, aut euidenter, vel certè obscure, immediate tamen, vel propter aliud, quod vltimò appareat immediate euidenter, vel obscure, & in quo vltimò sistat, immò nec posse intellectum eleuari ad aliter assentiendum: sicut nec voluntas potest vilo modo amare, nisi quod proponitur bonum in se, vel saltem vtile ad aliud, quod sit bonum in se, & in quo vltimò sistat affectus. Vnde impossibile est credere veritatem Dei solum propter eius reuelationem, cum non arguatur bene aliquem esse veracem ex eo, quod ipsemet id testificetur de se, nisi aliunde aliquo modo habeamus, illum in hoc ipso non mentiri; & multò minus credi potest, Deum reuelare, quia est verax cum possit esse summè verax, & nihil reuelare. Vnde intulimus, illa duo principia fidei, nempe veritatem, & reuelationem Dei debere credi immediate, & non propter aliud, ut in ipsis fundari possit assensus fidei circa mysteria reuelata. Falsò igitur supponitur assensum fidei circa veritatem, & reuelationem Dei esse etiam propter auctoritatem Dei, sicut assensus incarnationis est propter eandem Dei auctoritatem: hoc enim est impossibile sine processu in infinitum necessario ad resolutionem fidei, ut ibi latius ostensum est.

Illud etiam displicet valde in sententiâ contrariâ, quod aliqui eius auctores, ut effugiant fortasse argumenta sententiæ nostræ, & longius à discursu in fide absint, videntur discursum etiam virtualem in ea negare. Ita Coninch. *dicto dub. 7. num. 102.* vbi in sola fide humana concedit discursum aliquem saltem virtualem, non verò in

5

6

Reiicitur
præcipuum
argumentum
contrariæ
sententiæ.

7

fide

fide diuina. Hoc autem nescio, quomodo intelligi possit, si intelligatur, quid significetur per discursum virtualem, & simul concedatur id, quod negari non potest, nec ab ullo negatur, fidem non credere incarnationem, v.g. sistendo in ipsa, nec propter ipsam, sed propter diuinam auctoritatem. Quid enim est discursus virtualis circa incarnationem, nisi moueri ab auctoritate diuina ad illam credendam? aut quomodo potest diuina auctoritas mouere ad credendam incarnationem, nisi quatenus apparet talis connexio inter vnam & aliam, vt non possit esse Deus summè verax reuelans incarnationem, quin incarnatio vera sit, nec possit altera negari ab altera cōcedente: hoc autem est virtualiter discurre, scilicet, moueri ex vno vero concessio per eundem actum ad assentiendum alteri propter connexionem, quæ inter vtrumque apparet. Sicut velle vnum propter aliud, est moueri à bonitate vnius obiecti volita per eundem, vel per alium actum ad volendum aliud connexum cum illo, seu propter utilitatem ad illud.

8
Non est idem
cognosci vnu
ex alio, &
cognosci vnu
in alio.

Vbi obiter aduerte, non esse idem cognosci vnum ex alio quo casu interuenire diximus discursum saltem virtualem; & cognosci vnum in alio, quo casu nullus discursus etiam virtualis intercedit. Sic enim beatus cognoscens in omnipotentia Dei creaturas possibiles, vel Angelus cognoscens effectus in causa à se comprehensa, cognoscunt quidem vnum in alio, & in eo sensu dicuntur creaturæ, vel effectus cogniti esse obiectum materiale, obiectum verò formale esse omnipotentiam Dei visam, vel essentiam causæ comprehensam. Tunc tamen non habetur vllus discursus, quia discurre est procedere vel formaliter, vel saltem virtualiter ex vna cognitione, vel ex vno assensu ad alium. Quare debent interuenire duo assensus vel realiter, vel virtualiter diuersi: singuli autem assensus, debent tendere directè ad aliquam veritatem, quam affirmant. Quod fit, quando cognoscimus vnum ex alio, quia affirmamus principia, & ex veritate principiorum mouemur ad affirmandum etiam directè obiectum conclusionis, cuius veritas in se non apparet, & ideo debet affirmari propter aliam veritatem, quæ in se apparet. Quando verò vnum non cognoscitur ex alio, sed in alio, non est duplex assensus etiam virtualiter distinctus, nec duplex affirmatio, sed vnica simplicissima vnus veritatis, qua Beatus, v.g. non dicit, *creaturæ sunt possibiles, quia Deus habet potentiam ad illas producendas*: hic enim esset discursus virtualis, sed dicit solum, *Deus potest producere creaturas* non affirmando directè creaturas, sed solum potentiam Dei ad illas producendas, & ideo creaturæ non sunt obiectum directum, sed solum indirectum, & obliquum, seu terminus potentie diuinæ, quæ sola affirmatur. Quamuis autem in vtroque casu cognitio sit per medium, in primo tamen casu est medium, ex quo, in secundo autem casu est solum medium, in quo. Medium verò, ex quo, inportat magnam imperfectionem in cognoscente, quia vitur argumentis, & alia veritate ad adherendum, & assentiendum alteri: quam imperfectionem non affert medium, in quo, sed perfectionem magnam, nempe ita perfectè penetrare veritatem, cui assentitur cognoscens, vt penetret perfectè, & distinctè ordines ad obliqua, qui penetrari non possunt non cognitis indirectè, & in obliquo terminis.

Atque ideo suprà disp. 2. sect. 2. diximus, posse stare cum cognitione intuitiua perfectissima, & beata cognitionem abstractiuam & indirectam eiusdem obiecti cogniti in alio, tanquam in medio, in quo; non tamen posse stare cognitionem eiusdem obiecti per discursum formalem, vel virtualem per medium, ex quo, quæ supponit imperfectionem, & indigentiam in cognoscente. In casu itaque nostræ quæstionis incarnatio non cognoscitur in alio, sed ex alio, & per medium ex quo: nam intellectus per fidem non credit solum Deum veracem reuelare incarnationem, ita vt incarnatio solum cognoscatur, & creditur indirectè, & in obliquo, tanquam terminus reuelationis Dei veracis, sed creditur in recto, & directè veritas incarnationis, quæ cum non appareat in se, non potest intellectus ei veritati assentiri directè, nisi innitatur alteri veritati, quam directè etiam credat, atque ideo necesse est, quod interueniat discursus aliquis saltem virtualis, qui habet easdem omnino difficultates, si quæ sunt, quas Auctores contrariæ sententiae inuenire conantur in discursu formali, ex quarum solutione melius nostræ sententiæ probabilitas apparebit.

SECTIO II.

Argumenta contraria proponuntur, & dissoluntur.

Obiiciunt primò. Ille assensus esset Theologicus: in hoc enim differt fides à Theologia, quod Theologia habeatur per discursum, fides sine discursu. Respondeo, fidem, & Theologiam non differre in hoc, sed in eo quod fides innitatur reuelationi, non mediata, sed immediata: Theologia verò innitatur etiam reuelationi, sed mediata, nam immediata fundatur in mysterio reuelato, vt diximus disp. 1.

Obiiciunt secundo, quia fides, quam habuerunt Angeli in via, & fides nostra sunt eiusdem rationis; & tamen in Angelis non potuit esse cum discursu, quippe qui non possunt discurre, ergo nec in nobis potest generari per discursum. Respondeo in primis, licet fides nostra conueniat cum Angelica in obiectis creditis, in obsecritate, in ratione formali, in certitudine, & supernaturalitate; non tamen necesse est, conuenire in modo tendendi: potuit enim Angelis proportionari ad eorum naturam modum operandi, & per hoc differre à nostra fide, quod in ipsis esset cum solo discursu virtuali, in nobis autem posset esse etiam cum discursu formali. Adde, licet Angelus circa obiecta naturaliter scibilia, & quæ intueretur, non discurrat, posse tamen discurre circa ea, quæ supernaturaliter, & obscure cognoscit iuxta sententiam valde probabilem quam defendunt plures, quos sequitur P. Suarez lib. 2. de Angelis cap. 3, & alij plures, & docti Recentiores.

Obiiciunt tertio Assensus genitus ex illis datibus præmissis esset necessarius, posita enim vtriusque illa præmissa, euidenter inferret conclusio, & intellectus determinatur ad assensum conclusionis: ergo non est assensus fidei; hæc enim semper prærequirit piam voluntatis affectionem liberè imperantis assensum. Respondeo, piam voluntatis affectionem non tam desiderari ad credendum